

Maputo, Mocambique
Foto: Jacek Sopotnicki

ÅRSRAPPORT 2023

Sidas hantering av misstankar om korrupktion och oegentligheter i biståndet

ANTAL ÄRENDEN

Under 2023 avslutades

318

ärenden om misstänkt
korruption, oegentligheter
eller andra missförhållanden
jämfört med 331 ärenden
under 2022.

”Sida ställer tydliga krav på våra samarbetsorganisationer att följa upp sin verksamhet och det är ett avtalskrav att skyndsamt rapportera misstankar till Sida.”

SAMMANFATTNING

En viktig del i Sidas arbete för minskad fattigdom är att förebygga korruption och att agera på misstankar, oegentligheter och missförhållanden. Denna rapport som ges ut varje år baseras på en intern rapport om hur Sida hanterar misstankar om oegentligheter och korruption.

Under 2023 avslutades utredningen av 318 misstankar om olika typer av oegentligheter och missförhållanden. Misstankarna kunde bekräftas i 58 procent av fallen.

Missbruk av medel var den vanligaste bekräftade misstanken, följt av förskingring samt sexuellt utnyttjande, sexuella övergrepp och sexuella trakasserier.

Den vanligaste påföljden var återkrav, följt av kapacitetsstärkande åtgärder och uppsägning/avsked av personal hos de organisationer som Sida har avtal med eller hos en genomförande organisation.

Under året ställde Sida 52 återkrav på ett sammanlagt belopp om 28 miljoner kronor. Återkraven varierade mellan ett högsta belopp på 10 miljoner kronor och ett lägsta belopp på 500 kronor.

Under 2023 registrerades 314 nya misstänkta fall hos Sida. Det är en liten ökning jämfört med 2022 då 309 ärenden registrerades. Antalet ärenden ökade fram till 2020 och har sedan dess planat ut. Ökningen över tid förklaras främst av att Sidas samarbetsorganisationer är mer medvetna om vikten av att agera och rapportera när de misstänker korruption, att skrivningarna i Sidas avtal har förtydligats och att Sidas personal har stärkt sin förmåga att hantera dessa misstankar.

Sida hade 1 811 pågående biståndsprojekt under 2023. Av dessa var drygt 8 procent (152) föremål för utredningar kring korruption, oegentligheter eller andra missförhållanden. Sida bedömer det som en relativt låg siffra eftersom korruptionen är omfattande i många av de länder där Sida arbetar.

En majoritet av de misstankar som rapporterades till Sida (75 procent) kom från våra de organisationer som vi har avtal med. Sida ställer tydliga krav på att de ska följa upp sin verksamhet och det står i våra avtal att de måste rapportera misstankar till oss skyndsamt. Att de fattar misstankar om korruption, oegentligheter eller andra missförhållanden beror främst på visselblåsare eller organisationens ordinarie uppföljning.

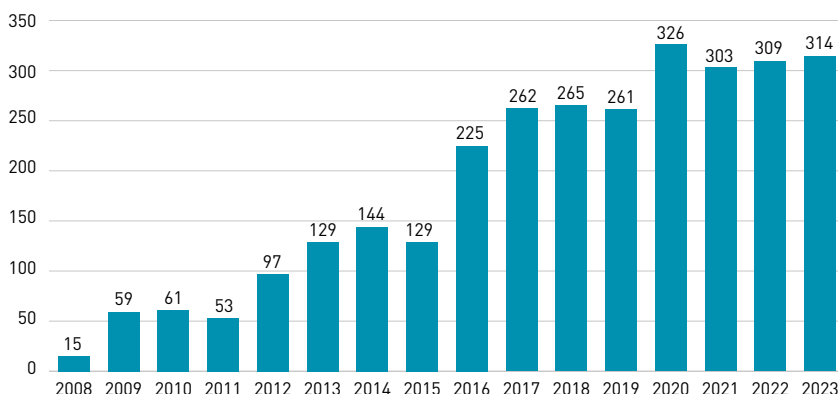
Övriga misstankar (25 procent) har inkommit bland annat via Sidas egen uppföljning, andra varningssignaler och via anmälan från visselblåsare direkt till Sida.

De flesta ärenden som registrerades 2023 gällde civilsamhällsorganisationer. Det är också den organisationsform som Sida betalade ut mest pengar till. Multilaterala organisationer står för en relativt liten del av de ärenden som Sida har hanterat under året. En betydande majoritet av de ärenden som Sida hanterade under 2023 gällde länder i Afrika. Det är också den region som tar emot störst andel av det svenska biståndet.

ANTAL REGISTRERADE ÄRENDEN

Totalt registrerades 314 nya ärenden om misstänkt korruption, oegentligheter och missförhållanden under 2023. Det är en marginell ökning jämfört med år 2022, då 309 ärenden registrerades. Av dessa är 36 stycken ärenden där Sida driver utredningsarbetet, 237 av dem utreds av organisationer som vi har avtal med och 41 av dem hade redan utretts av organisationer som vi har avtal med när ärendet rapporterades till Sida.

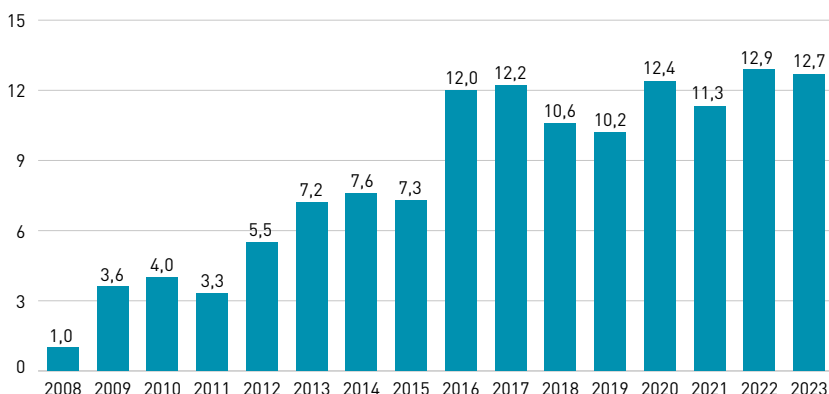
ANTAL REGISTRERADE ÄRENDEN 2008–2023

Antalet ärenden per utbetald miljard ökade fram till 2020 och har sedan dess planat ut. Mellan 2022 och 2023 skedde en svag minskning.

Sida bedömer att ökningen över tid främst beror på att såväl de organisationer som vi har avtal med som svenska ambassader och Sidas medarbetare har blivit mer medvetna om vikten av att agera och rapportera vid misstankar om oegentligheter. Sida förtydligar kontinuerligt våra avtalsskrivningar och för dialog om korruption och oegentligheter med både samarbetsorganisationer och andra givare.

ANTAL ÄRENDEN PER UTBETALAD MILJARD 2008–2023

ANTAL ÄRENDEN

Totalt

314

ärenden registrerades 2023

”Sida bedömer att ökningen över tid huvudsakligen beror på en ökad medvetenhet om vikten av att agera och rapportera vid misstankar om olika typer av oegentligheter.”

REGISTRERADE ÄRENDEN

Under 2023 registrerades

443

olika misstankar inom
314 ärenden

2023 rapporterades
misstankarna i

75%

av ärendena in av de bistånds-
organisationer Sida ger stöd till

”Sida registrerar alla typer av misstankar oavsett storlek eller omfattning, förutsatt att det misstänks att verksamhet finansierad av Sida kan ha påverkats.”

Misstankar om korruption och andra slags oegentligheter har registrerats i 152 av Sidas totalt 1811 aktiva biståndsprojekt (8 procent). Sida bedömer att det är en relativt låg siffra med tanke på situationen i många av de länder där Sida arbetar. Svaga institutioner, bristande rättsstat och systemisk korruption innebär en risk för att det kan finnas oegentligheter och missförhållanden som inte upptäcks, rapporteras eller utreds.

Vilken typ av misstankar finns i ärendena?

Ett ärende inkluderar ofta flera misstankar. Det är till exempel vanligt att både förskingring och intressekonflikter förekommer inom ramen för samma ärende. Det innebär att antalet misstankar om korruption, oegentligheter eller andra missförhållanden överstiger antalet registrerade ärenden.

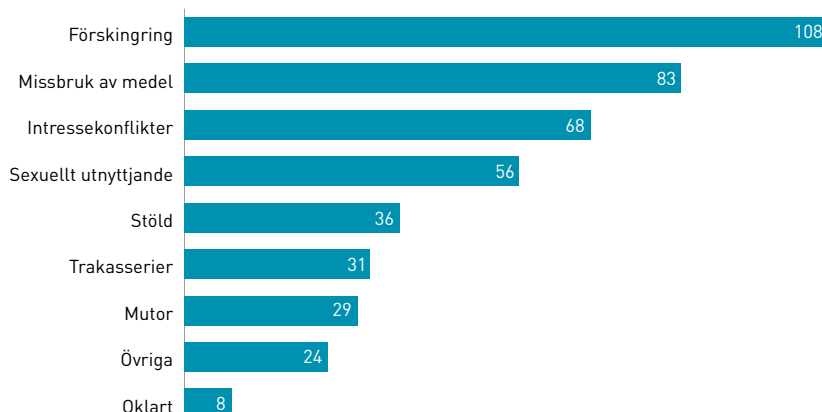
År 2023 registrerades 443 olika misstankar inom ramen för 314 ärenden. Misstankar om förskingring eller missbruk av medel är vanligast. Totalt anmäldes 108 misstankar om missbruk av medel, vilket är en ökning jämfört med föregående år, och 83 misstankar om förskingring, vilket är något färre än 2022.

Under 2023 ökade antalet misstankar om sexuellt utnyttjande, övergrepp och sexuella trakasserier från 51 till 56. Det kan ha sin förklaring i att Sidas avtal med våra samarbetsorganisationer sedan 2020 i allt högre utsträckning innehåller skrivningar om deras skyldighet att hantera och rapportera denna typen av misstankar.

Ärenden i kategorin ”Oklart” innebär att misstankarna vid anmälningstillfället var ottydliga och först efter en del efterforskning kunde definieras. ”Övriga misstankar” kan till exempel vara förfalskade meritförteckningar i rekryteringar.

Sida registrerar alla typer av misstankar om korruption, oegentligheter och missförhållanden oavsett storlek eller omfattning, förutsatt att det misstänks att verksamhet finansierad av Sida kan ha påverkats. Ett registrerat ärende kan alltså innebära misstanke om allt från avancerad förskingring av stora belopp till enklare ärenden som exempelvis av stöld av bensin, djur eller handkassa.

REGISTRERADE MISSTANKAR 2023

Hur Sida får kännedom om misstankar

Innan Sida beslutar om att stödja en organisation bedömer vi dess kapacitet att arbeta med korruptionsfrågor. Sida ställer även krav i våra avtal att samarbetsorganisationen ska följa upp den verksamhet som Sida stödjer och skyndsamt informera om det finns misstankar om korruption.

År 2023 rapporterades 75 procent av alla ärenden av organisationer som Sida har avtal med. Motsvarande siffra för 2022 var 82 procent. Eftersom våra samarbetsorganisationer arbetar närmare verksamheten är det naturligt att de står för merparten av anmälningarna. Externa visselblåsare informerar Sida om misstankar om korruption och oegentligheter i 11 procent av fallen. Externa visselblåsare har möjlighet att rapportera anonymt till Sida via ett webbformulär.

Revision är ett mindre vanligt sätt att upptäcka misstankar. Detta är förväntat eftersom revisorns främsta ansvar är att uttala sig om huruvida organisationens finansiella rapport innehåller väsentliga felaktigheter, både om de är orsakade av misstag eller bedrägerier. Däremot är revision ett viktigt förebyggande verktyg för att kontinuerligt granska och utveckla våra avtalspartners interna styrning och kontroll som ska förebygga och avskräcka bedrägerier samt öka chansen att avvikelser uppdagas.

I 8 procent av fallen är det Sidas personal som har upptäckt misstankarna vilket är en ökning jämfört med 2022. Även om det är rimligt att de organisationer som Sida har avtal med anmäler merparten av uppkomna misstankar ser Sida positivt på att medarbetarna i större utsträckning har agerat på varningssignaler och upptäckt fler misstankar. Fördjupad finansiell uppföljning, finansiella fältbesök och samordning med andra givare är effektiva metoder för att Sida själv ska fatta misstankar om korruption och andra oegentligheter.

Hur Sidas avtalspartner får kännedom om misstankar

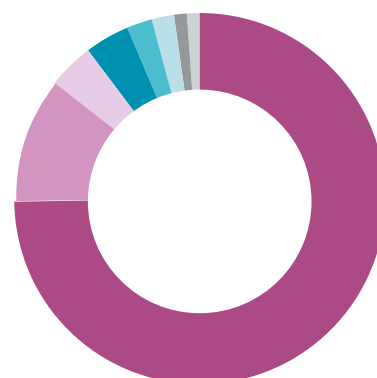
Precis som tidigare år är visselblåsare (35 procent) och den ordinarie uppföljningen (31 procent) de vanligaste sätten för de organisationer som Sida har avtal med att identifiera misstankar.

Hur misstankarna uppstår ser olika ut hos olika typer av organisationer. Större internationella civilsamhällesorganisationer och multilaterala organisationer fattar oftare misstankar genom egen ordinarie uppföljning och genom att agera på varningssignaler medan mindre civilsamhällesorganisationer främst får information genom visselblåsare.

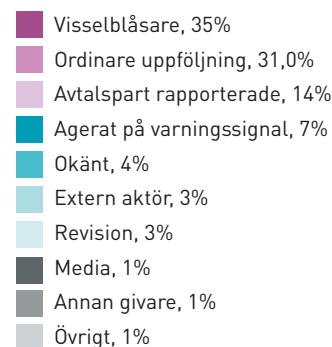
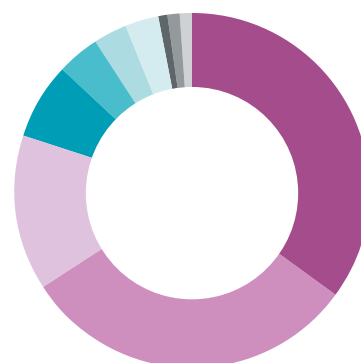
Att större organisationer generellt sett har högre kapacitet att upptäcka och hantera misstankar via ordinarie uppföljning är väntat då de i regel har fler anställda och mer specialiserade funktioner än mindre civilsamhällesorganisationer, även om dessa också kan vara mycket välorganiserade.

De multilaterala organisationerna inom Förenta Nationerna och Världsbanksgruppen har inte samma rapporteringskrav som andra organisationer eftersom deras avtal förhandlats centralt mellan dem och medlemsländerna, där Sverige ingår. Sida förlitar sig på deras system med särskilda utredningsfunktioner samt deras internrevisorer. För att kvalitetssäkra deras arbete följer Sida upp dem löpande. Detta sker exempelvis genom strukturerade bedömningar med fokus på intern styrning och kontroll, genom styrelsearbete samt samarbete med andra givarländer.

HUR SIDA FÅR KÄNNEDOM OM ÄRENDEN, 2023

HUR PARTNER FÅR KÄNNEDOM OM ÄRENDEN, 2023

”Under 2023 har Afghanistan och Demokratiska republiken Kongo haft flest registrerade ärenden.”

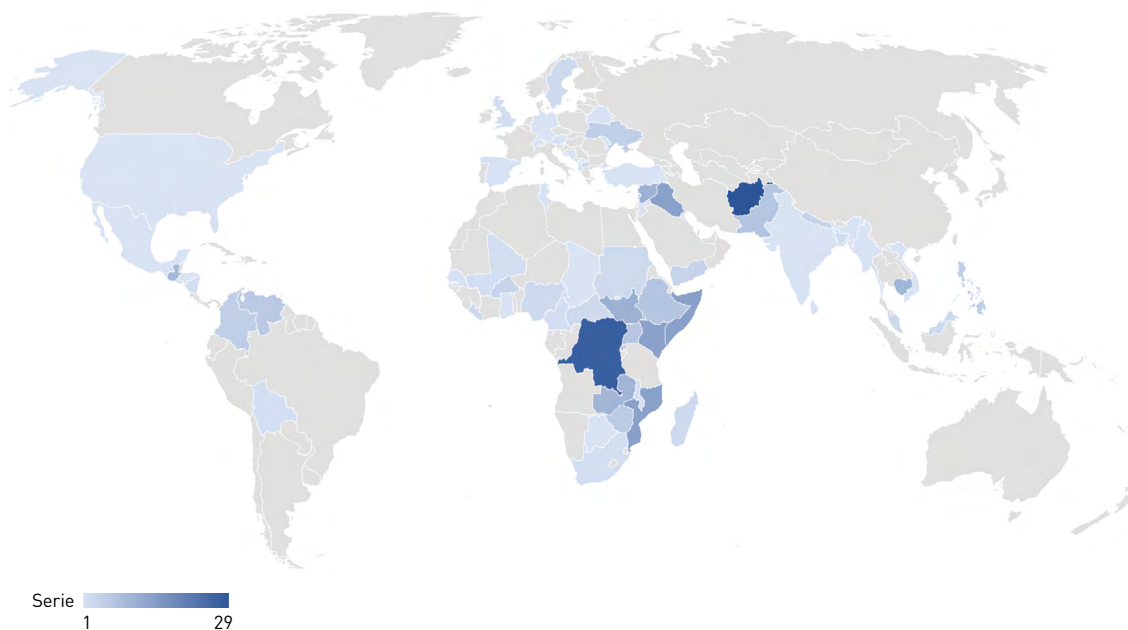
Geografisk fördelning

Kartan ger en geografisk överblick över inkomna ärenden baserat på var misstankarna har uppstått. Att länder som Sverige, USA och Storbritannien är markerade betyder att misstanken kan kopplas till ett kontor i något av dessa länder. Mörkare färg på kartan motsvarar fler ärenden.

Under 2023 har Afghanistan och Demokratiska republiken Kongo haft flest registrerade ärenden, vilket även var fallet under 2022. Några länder där antalet ärenden har ökat under 2023 är Kambodja, Moçambique och Guatemala. Länder i Afrika står fortfarande för en majoritet av ärendena, cirka 50 procent. Afrika är också den region som tar emot störst andel av det svenska biståndet.

I Latinamerika syns en ökning av antalet ärenden som registrerats. För tre år sedan var antalet ärenden omkring 4 stycken per år, men under 2023 ökade antalet till 29. Anledningen bedöms vara närmare uppföljning och samarbete mellan Sida och ambassaderna i regionen.

GEORAFISK FÖRDELNING AV INKOMNA ANMÄLNINGAR, 2023

Avslutade ärenden

Under 2023 avslutade Sida totalt 318 ärenden varav 23 avvisades, framför allt för att de inte berörde Sidas pengar. För tredje året i rad avslutades fler ärenden än vad som registrerats vilket innebär att det totala antalet öppna ärenden har minskat.

Av de 318 ärenden som avslutades 2023 var det 105 stycken som även öppnades under 2023 och 213 stycken som öppnades under tidigare år. Att nästan en tredjedel av alla ärenden 2023 öppnades och avslutades samma år och att det totala antalet öppna ärenden minskar över tid är positiva indikationer på ett allt effektivare arbete.

Det beror bland annat på fler utredare, förenklade administrativa rutiner och kvalitativ rådgivning från Sidas utredare till den operativa verksamheten. Det system som används för att hantera ärenden utvecklas dessutom kontinuerligt vilket bidrar till ökad effektivitet.

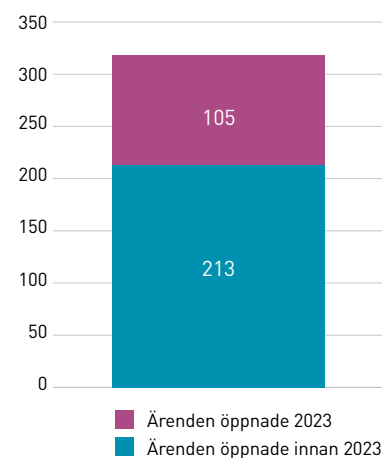
Bekräftade misstankar

Av de 318 ärenden som avslutades under 2023 kunde misstankar bekräftas i 184 ärenden (58 procent) vilket är en minskning från tidigare år (66 procent). I de resterande 134 ärendena (42 procent) kunde misstankar inte bekräftas.

Det kan finnas flera skäl till att misstankar inte kan bekräftas, till exempel att en granskning visar att den information som ledde till att misstanke uppstod inte var sann, att misstankar uppstod på grund av slarv snarare än uppsåt, eller att det inte fanns tillräckligt med bevis för att bekräfta misstanken.

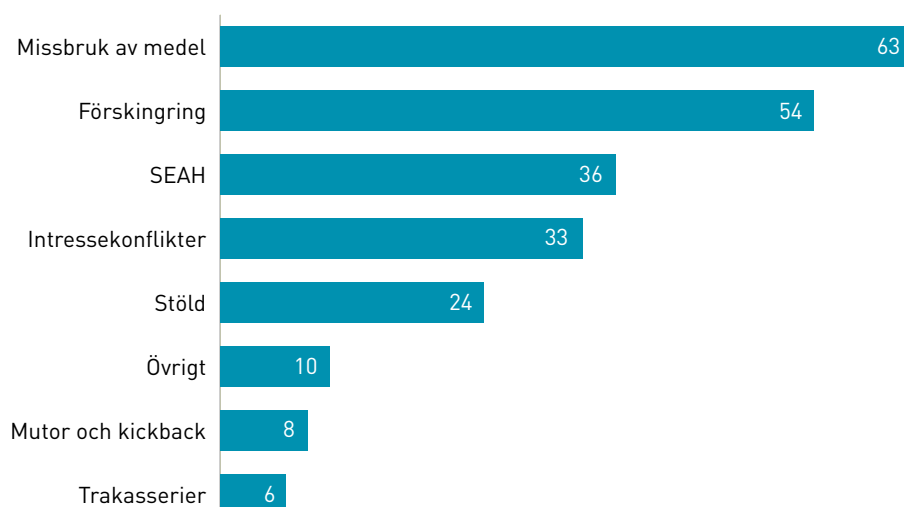
Missbruk av medel är den vanligaste förekommande bekräftade misstanken och förekommer i 63 av de 184 ärenden som avslutats med någon bekräftad misstanke, följt av förskingring (54) och sexuella trakasserier, övergrepp och utnyttjanden (SEAH, 36).

2023 AVSLUTADES 318 ÄRENDEN

”För tredje året i rad avslutades fler ärenden än vad som registrerades vilket innebär att det totala antalet öppna ärenden har minskat.”

TYP AV BEKRÄFTADE MISSTANKAR, 2023

”Ett ärende leder ofta till fler än en påföljd. Det är till exempel vanligt att samarbetet med en organisation avslutas i samband med att pengar krävs tillbaka.”

Påföljder

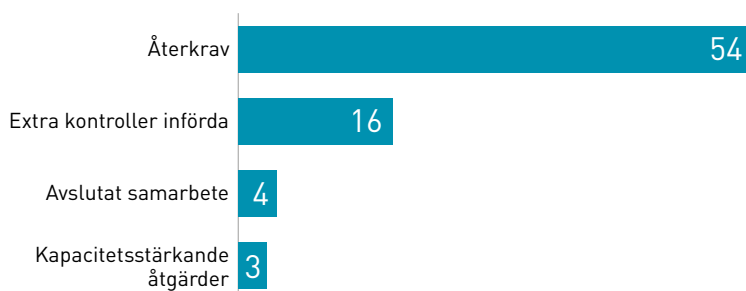
Vilken påföljd som Sida beslutar om i samband med en bekräftad misstanke varierar beroende på misstanketyper, allvaret i avtalsbrottet och huruvida det rör sig om uppsåt eller oaktsamhet. Det finns dessutom skillnader i avtalsvillkor, som kan påverka vilka påföljder som blir aktuella för de organisationer som vi har avtal med.

Sida beslutar om påföljder när det gäller organisationer som vi har avtal med. De beslutar i sin tur om påföljder för sina genomförande partner. Respektive organisation ansvarar för disciplinära åtgärder för sin egen personal.

Sida har beslutat om totalt 77 påföljder, medan de organisationer som vi har avtal med har beslutat om 367 påföljder.

Sida följer upp att våra samarbetsorganisationer vidtar tillräckliga åtgärder. Den största andelen bekräftade avtalsbrott äger rum hos organisationer i efterföljande led, vid vidareförmedling. Om en organisation som Sida har avtal med har bekräftat att en genomförande organisation har missbrukat pengar så kan Sida godkänna att vår avtalspartner kräver tillbaka pengarna och använder dem till aktiviteter med andra genomförare. Det betyder att ett sådant ärende registreras med återkrav som påföljd från Sidas avtalspartner men utan påföljd från Sida.

PÅFÖLJDER FRÅN SIDA, 2023

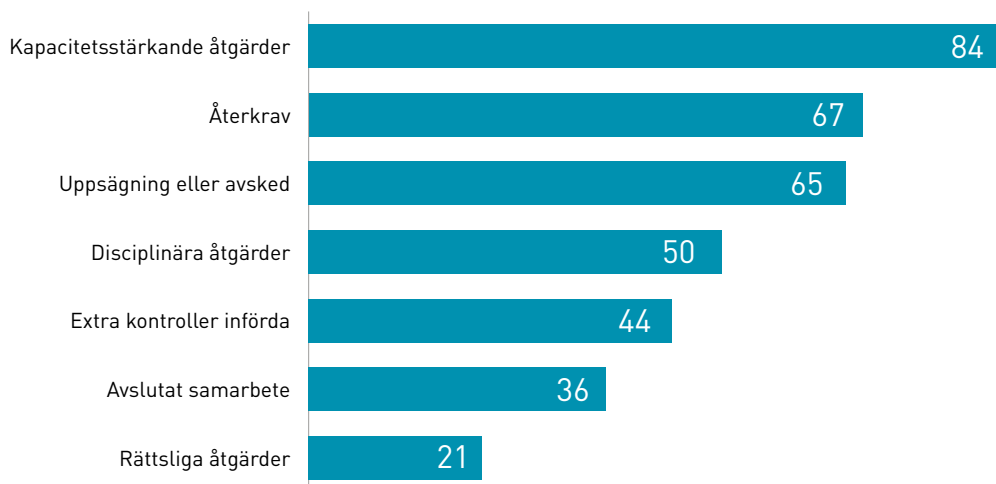
Antalet påföljder är fler än antalet avslutade ärenden med bekräftade misstankar under året. Det beror på att ett ärende ofta leder till fler än en påföljd. Det är till exempel vanligt att samarbetet med en organisation avslutas i samband med att pengar krävs tillbaka.

Sida förespråkar alltid att misstänkta brott ska polisanmälas. Ett skäl till att samarbetsorganisationer ibland inte polisanmälar är att de inte anser att landets rättsliga instans är pålitlig. Vid sexuella trakasserier, övergrepp och utnyttjanden är det upp till brottsoffret att polisanmäla och det är inte alltid som de vill göra det.

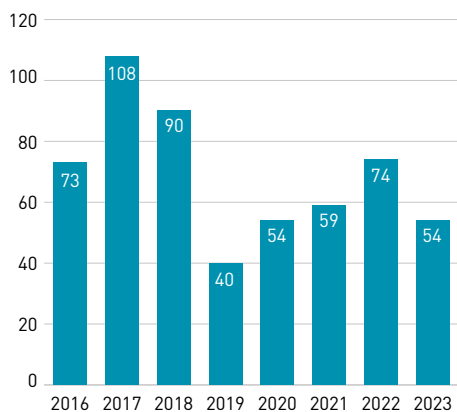
Både antal återkrav och belopp minskade under 2023. Det kan delvis förklaras av färre antal stängda ärenden jämfört med 2022 men även förändringar i vilka typer av misstankar som bekräftats. Under 2023 ställde Sida totalt 52 återkrav på ett sammanlagt belopp om 28 miljoner kronor.

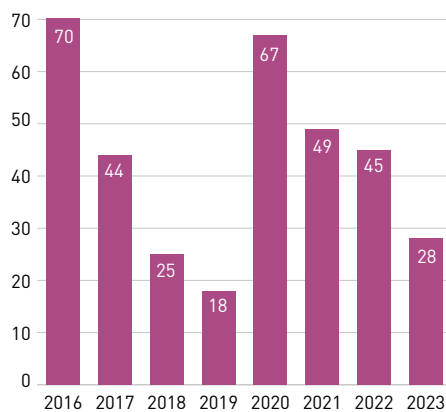
PÅFÖLJDER FRÅN PARTNER, 2023

ANTAL ÅTERKRAV

VOLYM ÅTERKRAV (MSEK)

Sida är en förvaltningsmyndighet som arbetar på regeringens och riksdagens uppdrag för att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck.

Genom utvecklingssamarbete stödjer Sverige länder i Afrika, Asien, Europa och Latinamerika i enlighet med de av regeringen beslutade strategier som Sida arbetar för att genomföra.

Varje land ansvarar för sin utveckling. Sida förmedlar resurser och utvecklar kunskap och kompetens.

